

Michał Borusiński, Adrian Lipczyński

Poprawa bezpieczeństwa publicznego poprzez podnoszenie kwalifikacji przez policjantów w Polsce

Obronność - Zeszyty Naukowe Wydziału Zarządzania i Dowodzenia Akademii
Obrony Narodowej nr 1(5), 5-12

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

AUTORZY:

Michał Borusiński
mborusinski@op.pl
Adrian Lipczyński
al_wawa@wp.pl

POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO POPRAZ PODNOSZENIE KWALIFIKACJI PRZEZ POLICJANTÓW W POLSCE

W dzisiejszych czasach podnoszenie kwalifikacji jest nieodłącznym elementem życia każdego człowieka. Ukończenie szkoły średniej, studiów w wielu przypadkach nie oznacza zakończenia edukacji. Zarówno możliwość awansu, rozwój osobisty i zawodowy, jak i ciągle idący naprzód postęp technologiczny zmusza wszystkich ludzi do stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych i edukacyjnych. Dotyczy to także funkcjonariuszy pełniących służbę w Policji dbających o szeroko pojęte bezpieczeństwo obywateli.

Jedną z aktualnie obowiązujących tendencji podnoszenia kwalifikacji jest kształcenie ustawiczne. Można traktować je jako *ideę edukacyjną o głęboko humanistycznym charakterze, albowiem w centrum swojego zainteresowania stawia człowieka, któremu w imię jego dobra i pomyślności należy stworzyć optymalne warunki i możliwości cało życiowego uczenia się i kształcenia, zapewniając mu tym samym jak najlepszy rozwój w sferze osobistej, społecznej i zawodowej*¹. Proces ten pozwala w życiu zawodowym na rozwój i osiągnięcie satysfakcji, umożliwia zdobywanie nowych umiejętności i wiedzy po zakończeniu nauczania obowiązkowego. Daje pozwolenie na usystematyzowanie i wykorzystanie posiadanych wiadomości, a także zapewnia rozwój w nowych dziedzinach poprzez zdobywanie kolejnych kwalifikacji i umiejętności. Ciągłe kształcenie pozwala na rozwijanie się w nowo obranych kierunkach i umożliwia dostosowanie do panujących warunków, a co za tym idzie niejednokrotnie zmianę wykonywanego zawodu. Podnoszenie własnych kwalifikacji jest istotnym elementem życia każdego człowieka, w tym również pracownika i funkcjonariusza Policji. Dzięki nauce rozwija się umiejętności i tworzy nowe, a poziom zdobytej wiedzy określa późniejsze możliwości pracy zawodowej. *Już przy kreśleniu programu budowy socjalizmu w Polsce Ludowej było jasne, że osiągnięcie zamierzonych celów będzie tylko wtedy możliwe, gdy nastąpi ogólne podniesienie poziomu kształcenia społeczeństwa, jego kultury ogólnej. Dlatego*

¹ A. Cieślak, *Rozwój teorii i praktyki kształcenia ustawicznego*, Warszawa 1981, s. 56.

też, obok rozwoju różnorodnych form oświaty i szkolnictwa dla młodzieży niepracującej, tuż po zakończeniu działań wojennych przystąpiliśmy do tworzenia systemu oświaty dorosłych².

Z całą odpowiedzialnością można stwierdzić, że praca jest jednym z najważniejszych aspektów życia dorosłego człowieka. Dzięki pracy ludzie są w stanie prowadzić aktywne życie w społeczeństwie. Należy jednak wiedzieć, że praca nie powinna być sensem życia, gdyż takie zachowanie może spowodować powstawanie problemów natury osobistej i zdrowotnej. Pracoholizm powoduje zatracenie jednostki oraz bagatelizowanie pozostałych aspektów życia, oddalanie się jednostki od życia w społeczeństwie. *Praca jest tym pojęciem, które obejmuje każdy sposób, w jakim ludzka energia fizyczna lub umysłowa, może być sensownie wydatkowana. Inaczej mówiąc, chodzi o działalność człowieka polegającą na przekształcaniu przyrody, aby zaspokajać ludzkie potrzeby. Wynikiem pracy są wytwory kulturowe, dobra materialne lub usługi³.* Jest to jednak bez wątpienia wartość, bez której nie udałby się rozwój cywilizacji. *Praca przejawia się w aktywności człowieka i jego zdolności do przekształcania świata przy jednoczesnej umiejętności samodoskonalenia⁴.*

W wielu zakładach pracy dąży się do podnoszenia warunków jakości i kultury pracy. Sprzyja to szybkiemu rozwojowi wielu firm i przedsiębiorstw. Jednym z czynników sprzyjających podwyższeniu umiejętności pracowników są szkolenia, często realizowane w formie wyjazdów. Podczas szkoleń można podnieść swoje kwalifikacje, poznać nowe osoby, a także lepiej zrozumieć swoich współpracowników i przełożonych. Osoby, dbające o podnoszenie własnych kwalifikacji, mają możliwość lepiej poznać wymagania danego pracodawcy i ich specyfikę. Największą motywacją rozwoju pracownika jest uzyskanie awansu, a co za tym idzie większej gratyfikacji finansowej. *Praca wpływa na rozwój człowieka: ujawnia jego wrodzone możliwości oraz doskonali zdolności fizyczne i umysłowe. Praca tworzy środowisko społeczne, kształtuje postawy całych pokoleń, sprzyja powstawaniu i rozwojowi określonych idei społecznych, wiąże przyszłość z teraźniejszością i pozwala człowiekowi projektować działania na daleką przyszłość. Zasadniczą przyczyną zmuszającą człowieka do pracy jest konieczność zapewnienia sobie i swemu potomstwu możliwości do życia⁵.*

Coraz częściej znaczenie kwalifikacji zawodowych rozumianych jako układ celowo ukształtowanych cech psychofizycznych człowieka, warunkujących jego skuteczne działanie rozszerzane jest o pojęcie kompetencji zawodowych. Oznaczają one samorealizowanie, zdolność do realizacji

² A. Świecki, *Oświata i szkolnictwo w XXX-leciu PRL*, Warszawa 1975, s. 364.

³ T. Wujka, *Wprowadzenie do andragogiki*, Warszawa 1996, s.124.

⁴ S. Kwiatkowski, *Pedagogika pracy*, Warszawa 2007, s. 13.

⁵ W. Krawczyk, A. Modrzejewska, Z. Parafiański, *Model edukacyjny pracy w policji uwzględniający możliwość godzenia życia rodzinnego i zawodowego*, Warszawa 2010, s. 71.

określonych obszarów zadań wynikających ze zdobytej wiedzy. Ułatwiają w określonych przypadkach szybsze zweryfikowanie nowego kandydata na pracownika i jego przydatność w firmie. Pozwala to zarówno pracownikowi, jak i pracodawcy na szybsze podjęcie decyzji w kwestii ewentualnego zatrudnienia. Kolejnym wprowadzonym usprawnieniem procedury jest wprowadzenie pojęcia standardów kwalifikacyjnych, jakie powinny spełniać osoby zatrudniane w specjalistycznych przedsiębiorstwach, firmach oraz służbach. *Standardy kwalifikacji zawodowych to modele, wzorce lub normy opisujące wymagania rynku pracy, spełniające oczekiwania pracodawców*⁶.

Już od momentu powstania formacji mundurowanych, których zadaniem było egzekwowanie przestrzegania panującego prawa, proces rekrutacji, a następnie podnoszenia kwalifikacji zawodowych, odbywał się w ściśle określony sposób, a podobne reguły zachowały się do dnia dzisiejszego. Historia powstania w/w formacji jest tak długa, jak długa jest historia państwa. Pierwsze informacje o osobach i urzędach, których głównym zadaniem był nadzór nad przestrzeganiem porządku publicznego i poborem podatków można znaleźć już w czasach starożytnych. Kolejne epoki rozwijały służby mundurowe i przyczyniały się do powstawania nowych formacji pełniących służbę na terenach miejskich i wiejskich.

Policja, jaką znamy dziś po transformacjach ustrojowych, została powołana do istnienia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na mocy ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku .

Tworzy się Policję, jako umundurowaną i uzbrojoną formację służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Do podstawowych zadań Policji należą:

- 1) ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;*
- 2) ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania;*
- 3) inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi;*
- 4) wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców;*
- 5) nadzór nad strażami gminnymi (miejskimi) oraz nad specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi w zakresie określonym w odrębnych przepisach;*

⁶ S. Kwiatkowski, *Pedagogika pracy*, Warszawa 2007, s. 210.

6) kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych;

7) współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi, a także z organami i instytucjami Unii Europejskiej na podstawie umów i porozumień międzynarodowych oraz odrębnych przepisów;

8) gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji kryminalnych;

9) (uchylony);

10) prowadzenie bazy danych zawierającej informacje o wynikach analizy kwasu dezoksyrybonukleinowego⁷.

W realizacji ww. zadań pomagają szkolenia wpływające zarówno na bezpieczeństwo obywateli, jak i stróżów prawa odbywające się już od pierwszych dni służby, tzn. szkolenie podstawowe realizowane w szkołach policyjnych. Kolejne etapy podnoszenia kwalifikacji policjantów, wpływające niejednokrotnie na rozwój umiejętności, odbywają się w trakcie pełnienia służby. Organizowane są w formie kursów zarówno doszkalających, jak i specjalistycznych mających na celu poprawienie jakości wykonywanych zadań służbowych. Jednakże proces podnoszenia umiejętności edukacyjnych i zawodowych w Policji odnosi się do wszystkich policjantów i cywilnych pracowników, zarówno nowo przyjętych, jak i tych, którzy pracują w tym zawodzie od dłuższego czasu i posiadają wyższe wykształcenie policyjne.

Najważniejsze cele doskonalenia zawodowego przedstawiają się następująco:

a) zdobycie wiedzy i umiejętności zawodowych, które dotyczą zmian w systemie prawa, technice a także w wyposażeniu policyjnym, technice działania i taktyce, metodach dowodzenia i organizacji pracy. Dotyczy to również zmian w tendencjach rozwojowych przestępczości albo wiedzy przydatnej do wykonywania specjalistycznych czynności i zadań;

b) uzupełnienie umiejętności zawodowych i wiedzy tam, gdzie były braki;

c) powtarzanie oraz sprawdzanie umiejętności i wiedzy w różnych przedziałach czasowych;

d) podnoszenie sprawności strzeleckiej oraz fizycznej.

Szkolenia zawodowe dla policjantów prowadzi się najczęściej w systemie stacjonarnym. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Komendant Główny Policji może zezwolić na odbycie przez policjanta szkolenia w systemie samokształcenia kierowanego. System samokształcenia kierowanego, polega na:

⁷ Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r., tekst ujednolicony.

- 1) *indywidualnym toku nauczania;*
- 2) *udziale w obowiązkowych instruktażach oraz konsultacjach;*
- 3) *uzyskiwaniu zaliczeń oraz składaniu egzaminów określonych w programie szkolenia zawodowego policjantów;*
- 4) *przystąpieniu do egzaminu końcowego w terminie wyznaczonym dla policjantów odbywających to samo szkolenie w systemie stacjonarym⁸.*

Szkolenia zawodowe w jednostkach policyjnych prowadzi się na podstawie rocznego planu szkoleń opracowanego przez jednostki szkoleniowe. Plany takich szkoleń opracowywane są w uzgodnieniu z kierownikiem komórki organizacyjnej właściwej w sprawach szkolenia Komendy Głównej Policji, a sporządzają je Komendant-Rektor Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, oraz komendanci innych szkół policyjnych oraz komendanci wojewódzcy (Stołeczny) Policji.

Bezpośrednio po przyjęciu do służby policjanta kieruje się na szkolenie podstawowe, natomiast na szkolenie dla absolwentów szkół wyższych policjanta można skierować, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) *posiada wykształcenie wyższe z tytułem zawodowym magistra lub innym równorzędnym tytułem;*
- 2) *złożył pisemny raport w tej sprawie;*
- 3) *ma zapewnione, bezpośrednio po ukończeniu szkolenia, stanowisko służbowe, na którym są wymagane kwalifikacje zawodowe wyższe, lub pełni służbę na stanowisku służbowym, dla którego określono policyjny stopień etatowy w korpusie oficerów Policji;*
- 4) *najpóźniej w dniu ukończenia szkolenia spełni wymóg w zakresie stażu służby, od którego uzależnione jest mianowanie lub powołanie na stanowisko służbowe;*

5) *uzyskał pozytywną opinię służbową, o której mowa w przepisach rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 czerwca 2002 r. w sprawie opiniowania służbowego funkcjonariuszy Policji oraz wzoru formularza opinii służbowej (Dz. U. Nr 98, poz. 890 oraz z 2004 r. Nr 20, poz. 187)⁹.*

Szkolenia prowadzone w strukturach policyjnych organizowane i prowadzone są przez szkoły policyjne oraz ośrodki szkolenia Policji, oddziały oraz samodzielne pododdziały prewencji Policji. Po zakończeniu szkolenia jednostka prowadząca szkolenia ma obowiązek przechowywania programu szkolenia zawodowego policjantów właściwych dla danego szkolenia wraz z dokumentacją szkoleń. W trakcie szkolenia policjant lub pracownik cywilny zatrudniony w Policji podlega ocenie, obejmującej przyswojenie wiedzy i opanowanie umiejętności, określonych w obowiązującym dla danego

⁸ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji.

⁹ Tamże.

szkolenia programie szkolenia zawodowego. Każdy słuchacz podlega bieżącej ocenie, sprawdzana jest jego znajomość przyswojonego materiału przez ocenianie bieżące i okresowe.

Doskonalenie zawodowe organizowane dla podnoszenia kwalifikacji zawodowych Policji dotyczy w szczególności nabywania, rozszerzanie oraz pogłębianie wiedzy i umiejętności zawodowych, które wymagane są przy wykonywaniu przez niego zadań i czynności służbowych,

Doskonalenie policjantów organizowane jest jako:

1) *doskonalenie centralne – przez szkoły policyjne i Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie;*

2) *doskonalenie lokalne – przez jednostki organizacyjne Policji lub komórki organizacyjne tych jednostek;*

3) *doskonalenie zewnętrzne – przez podmioty poza-policyjne*¹⁰.

Nadzór nad realizacją szkoleń oraz doskonaleniem policjantów sprawuje Komendant Główny Policji za pośrednictwem kierownika komórki organizacyjnej właściwej w sprawach szkolenia Komendy Głównej Policji, natomiast nadzór nad realizacją doskonalenia lokalnego sprawuje:

1) *w komendzie wojewódzkiej (Stołecznej) Policji oraz w podległych jednostkach organizacyjnych – komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji;*

2) *w Wyższej Szkole Policji – Komendant-Rektor Wyższej Szkoły Policji;*

3) *w szkole policyjnej – komendant szkoły policyjnej;*

4) *w Komendzie Głównej Policji – dyrektorzy biur lub równorzędnych komórek organizacyjnych*¹¹.

Należy również wspomnieć o szkołach policyjnych, w których odbywa się proces kształcenia policjantów w naszym państwie. Są to następujące szkoły: Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie, Centrum Szkolenia Policji w Legionowie oraz szkoły Policji w Słupsku, Katowicach i Pile. W wyżej wymienionych placówkach odbywają się szkolenia podstawowe, specjalistyczne, oficerskie oraz doksztalcanie zawodowe policjantów. Każdego roku w szkołach policyjnych uczy się od 15000 do 25000 policjantów. Zdobывают oni wiedzę specjalistyczną na kursach, seminariach oraz warsztatach.

W dzisiejszych czasach podnoszenie kwalifikacji jest nieodłącznym elementem życia każdego człowieka, w tym funkcjonariusza pełniącego służbę w Policji. Ukończenie szkoły średniej, studiów nie wystarcza, aby odpowiednio odnaleźć się na rynku pracy i móc właściwie spełniać swoje obowiązki na zajmowanym stanowisku. Zakłady pracy i służby państwowe stwarzają warunki podnoszenia kwalifikacji i zainteresowań. Dla wszystkich firm zarówno szkolenia wewnętrzne, jak i zewnętrzne są istotne do prawidłowego funkcjonowania. W przypadku Policji zostały opracowane proce-

¹⁰ Tamże.

¹¹ Tamże.

dury i stworzone warunki do ciągłego rozwoju, dzięki któremu można, przy odrobinie samozaparciu, osiągać sukces zarówno w życiu zawodowym, jak i prywatnym. Policjanci, którzy zostali przeszkoleni w wykonywanych przez siebie dziedzinach służby potrafią wprowadzić zdobytą wiedzę do pracy codziennej, co sprawia, że lepiej spełniają swoje obowiązki. Wiąże się to z poprawą bezpieczeństwa publicznego wszystkich mieszkańców Polski.

Bibliografia

1. Cieślak A., *Rozwój teorii i praktyki kształcenia ustawicznego*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1981.
2. Krawczyk W., Modrzejewska A., Parafiński Z., *Model edukacyjny pracy w policji, uwzględniający możliwość godzenia życia rodzinnego i zawodowego*, Zarząd Wojewódzki NSZZ Policjantów I, Warszawa 2010.
3. Kwiatkowski S., *Pedagogika pracy*, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2007.
4. Michalak P., *Doskonalenie zawodowe – organizowanie i realizacja*, Wydawnictwo Szkoła Policji w Katowicach 2005.
5. Świecki A., *Oświata i szkolnictwo w XXX-leciu PRL*, Książka i Wiedza, Warszawa 1975.
6. Wujek T., *Wprowadzenie do andragogiki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996.
7. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji.
8. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji.

IMPROVING PUBLIC SECURITY BY INCREASING POLICEMEN'S PROFESSIONAL QUALIFICATIONS IN POLAND

Abstract: Improving professional qualifications is an inherent element of career professionalism and should be treated as a process. This process causes the development of personality and career, stimulates the feeling of satisfaction with the professional career, and also enables acquiring new skills and knowledge as its level influences the increase of public security.

The professional qualifications improvement is understood in this article as a set of people's deliberately shaped psychological and physical fea-

tures that condition their effective performance in the aspect of defined professional competence. The organization of professional improvement in the police is carried out on the basis of annual plans resulting from the development of the institution and immediate situations requiring an instant improvement of security quality.